

ВИСНОВОК

Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса
НАН України
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертаційного дослідження
Вельгуса Владислава Вячеславовича
на тему: «*Трансформації стратегічного наративу США стосовно
російсько-української війни 2014–2025*»
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю
052 «Політологія»

ВИТЯГ

із протоколу № 3
засідання відділу проблем світового політичного розвитку Інституту
політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса від 25 червня
2026 року

Присутні: О. М. Майборода, О. Ю. Кондратенко, А. Ю. Ясінська,
М. Т. Кияк, В. В. Коцур, Л. Л. Кияниця, О. О. Маруховський, О. А. Палій,
О. Г. Герасименко, П. П. Гай-Нижник, В. В. Вельгус, С. І. Лобода

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

- I. Про стан виконання співробітниками відділу планів роботи у I півріччі 2026 р.
- II. Обговорення тексту дисертаційного дослідження аспіранта В. Вельгуса.

I. СЛУХАЛИ: Про стан виконання співробітниками відділу планів роботи у I півріччі 2026 р.

ВИСТУПИЛИ:

Майборода О. М. наголосив на необхідності подати письмову інформацію (перелік статей, рукописів, конференцій) для підготовки звіту до Вченої ради за підсумками півріччя. Також заввідділом закликав колектив обов'язково взяти участь у загальних зборах установи 25 червня, присвячених виборам директора, підкресливши, що присутність має бути персональною.

О. Майборода запропонував співробітникам надати коротку інформацію про стан виконання індивідуальних планів наукової роботи за I півріччя.

Кондратенко О. Ю. повідомив, що опубліковано статтю про геополітику Китаю у Віснику Київського політехнічного інституту (категорія Б), друга стаття має вийти згодом у співавторстві та стосуватиметься медіадискурсу. Окрім того, взяв участь у 4 конференціях. Приймав участь у наданні експертних заключень щодо Стратегії зовнішньополітичної діяльності та щодо проекту Закону України «Про основи національної стійкості». Головує у разовій спецраді.

Ясінська А. Ю. зазначила, що було подано одну статтю у співавторстві з М. Кияком до фахового журналу «Історико-політичні проблеми сучасного світу» входить до переліку фахових видань категорії «Б». Триває робота над ще однією статтею присвяченій історіографії вивчення особливостей психології мас в авторитарних режимах, а також над другим розділом дослідження по плановій темі відділу. Брала участь у наданні двох експертних заключень.

Кияк М. Т. повідомив, що від березня було опубліковано 3 статті у фахових виданнях. Продовжує роботу над першим та другим розділами дослідження з планової тематики. Брав участь у наданні експертних оцінок.

Маруховський О. О. поінформував, що взяв участь у 5 конференціях, регулярно публікує статті в ЗМІ та бере участь в підготовці аналітичних довідок. Також зазначив, що фіналізує роботу над статтею для журналу «Політичні дослідження».

Кияк Л. Л. повідомив, що уже опублікував одну статтю у фаховому виданні та завершує роботу над другою статтею методологічного характеру. Підготував одну експертну оцінку законопроекту про нацстійкість. Працює над розділом колективної монографії.

Палій О. А. зазначив, що опубліковано одну статтю про управлінську ефективність режимів, другу статтю подано до редакції. Має близько 20 виступів у ЗМІ. Готує книгу «Велика історія України».

Герасименко О. Г. (аспірант 1-го року) повідомив, що впродовж року прослуховував обов'язкові дисципліни, уже склав іспит з філософії, готується до іспиту з англійської. Працював над методичною складовою дисертаційного дослідження, пошуком та групуванням джерел.

УХВАЛИЛИ: Співробітникам відділу необхідно впродовж тижня надати завідувачу та вченому секретарю відділу письмовий перелік результатів роботи за I півріччя, включаючи список опублікованих статей, підготовлених рукописів та інформацію про участь у наукових заходах.

II СЛУХАЛИ: Обговорення тексту дисертаційного дослідження аспіранта В. Вельгуса.

ВИСТУПИЛИ:

Майборода О. М. повідомив, що аспірантом четвертого року навчання Владиславом Вячеславовичем Вельгусом подано на здобуття наукового ступеню PhD з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки зі спеціальності 052 Політологія, дисертацію на тему: «Трансформації стратегічного нарративу США стосовно російсько-української війни 2014–2025» (науковий керівник – д. і. н., проф., чл. кор. НАН України О. М. Майборода). Згідно порядку присудження наукових ступенів і процедури підготовки дисертації до захисту текст його дослідження повинен пройти обговорення у відділі і отримати висновок. Електронний текст дисертації був розісланий співробітникам відділу. Для рецензування роботи були запрошені д. і. н., проф. В. В. Коцур, д. і. н. П. П. Гай-Нижник.

Вельгус В. В. представив дисертаційне дослідження, зазначивши, що *актуальність* теми зумовлена зростанням ролі стратегічної комунікації США в умовах високої інтенсивності інформаційних потоків, внутрішньополітичної поляризації та необхідності забезпечення тривалої й послідовної підтримки України. Наголошено, що стратегічний нарратив розглядається не лише як форма політичної комунікації, а як результат діяльності політичних інститутів, спрямований на легітимацію зовнішньополітичних рішень.

Доповідач підкреслив, що наукова актуальність дослідження пов'язана з динамікою змін американського стратегічного нарративу в різні періоди російсько-української війни та за різних президентських адміністрацій США. Водночас було відзначено наявність як змінних, так і сталих елементів цього нарративу, аналіз яких дозволяє глибше зрозуміти зовнішньополітичну стратегію США щодо України та російсько-української війни.

Було визначено *мету дослідження*, яка полягає у визначенні ключових дискурсивних характеристик офіційного стратегічного нарративу США стосовно російсько-української війни, виявлення його відмінностей на гібридному та повномасштабному етапах, а також трансформацій внаслідок зміни президентських адміністрацій. Виконання поставленої мети передбачає вирішення наступних завдань:

- 1) визначити ступінь евристичної валідності методів фрейм-аналізу та корпусної лінгвістики при їх застосуванні до аналізу офіційних нарративів стосовно конфліктних ситуацій у міждержавних відносинах (на прикладі стратегічних нарративів США стосовно російсько-української війни);
- 2) розглянути взаємну залежність між офіційними нарративами США і геополітичними планами їх зовнішньополітичних інституцій;
- 3) виявити наявність/відсутність доктринальної наступності американського стратегічного нарративу стосовно україно-російських відносин у визначених в дисертації хронологічних межах;
- 4) встановити вплив інституційного та особистісного факторів на зміст американського стратегічного нарративу стосовно російсько-української війни;

5) встановити зміни у співвідношенні ціннісного і прагматичного компонентів в американському стратегічному нарративі за час російсько-української війни.

Об'єктом дослідження визначено стратегічні документи та публічну риторику вищого політичного керівництва США щодо російсько-української війни у 2014–2025 роках. *Предметом* дослідження є змістовні трансформації офіційного стратегічного нарративу США відповідно до змін у виконавчій владі країни.

Окрему увагу було приділено *науковій новизні* роботи. Зазначено, що в дослідженні вперше здійснено цілісний хронологічний дискурс-аналіз стратегічного нарративу США щодо російсько-української війни; систематизовано корпус текстів для подальшого аналізу американської офіційної риторики; запропоновано авторську методику дослідження, що поєднує якісний фреймовий аналіз і кількісні методи корпусної лінгвістики; а також проведено порівняльний аналіз стратегічного нарративу США за різних президентських адміністрацій у період повномасштабної війни.

Також було зазначено, що в роботі удосконалено методологічний підхід до вивчення стратегічних нарративів шляхом адаптації моделі фреймового аналізу Р. Ентмана до аналізу зовнішньополітичного дискурсу США. Крім того, уточнено періодизацію стратегічного нарративу США на основі контекстуального аналізу зібраного масиву текстів.

Доповідач наголосив, що результати дослідження сприяють подальшому розвитку наукових уявлень про стратегічний нарратив як інструмент легітимації зовнішньої політики США в умовах глобальної безпекової нестабільності та інформаційного протистояння. Крім того, робота розвиває методи політичного дискурс-аналізу завдяки інтеграції цифрових інструментів обробки великих масивів текстів і статистичної верифікації отриманих результатів.

Майборода О. М. зазначив, що як науковий керівник дисертанта переконаний, що В. Вельгус своїм дослідженням підтвердив свою відповідність кваліфікаційним ознакам доктора філософії Він проявив наукову самостійність у виборі теми дослідження, у формуванні його емпіричної основи, у виборі методів аналізу зібраного матеріалу, у висновках, зроблених за результатами роботи. Звернув увагу, що дисертаційна робота виконана в межах проблематики комунікаційної сфери, відповідно і не ставилося завдання виявити щось нове в тих міжнародних відносинах, які відбувалися в цей період (це завдання зовсім іншої спеціальності). Підкреслив, що зробити в одній кандидатській роботі глобальний аналіз міжнародних відносин просто неможливо. Автор обрав собі окремий, значно вужчий напрям, що виправдовує обрану методологію. Робота демонструє авторській підхід та розкриває хист дослідника, пропонує по новому глянути на комунікацію інституцій влади з навколишнім середовищем, ЗМІ тощо. Висловив свою підтримку дисертаційного дослідження, зазначивши, що робота має належний

науковий рівень, заслуговує на висунення до захисту та може стати ваговою підставою для подальшого здобуття автором наукового ступеня PhD.

О. Майборода запропонував перейти до запитань та обговорення дисертаційного дослідження В. Вельгуса.

Кияниця Л. Л. Яке саме програмне забезпечення використовувалося для проведення кількісного та якісного аналізу? Якими були критерії вибору саме цього софту? Яким чином відбувалося зіставлення результатів, отриманих різними видами аналізу (кількісним та якісним)?

Вельгус В. В. детально пояснив свою методологію, акцентувавши на наступному. Для дослідження було обрано програму Sketch Engine, оскільки вона має найбільші корпуси англomовних текстів. Він розглядав також MAXQDA та NVivo, але відмовився від них через специфіку їх функціоналу та інтерфейсу. Корпус текстів (375 документів) формувалася через офіційні ресурси держорганів США, зокрема Міністерства оборони та Адміністрації Президента. Тексти фільтрувалися за ключовими словами (Ukraine, Russia), причому до аналізу залучалися лише ті частини (абзаци), які безпосередньо стосувалися війни. Здобувач наголосив, що спочатку проводився якісний аналіз (виявлення тематичних тенденцій), а потім – кількісний. Для порівняння частоти вживання термінів використовувався показник IPM (item per million), який показує відносну щільність слів у тексті, а не просто їх кількість. В. Вельгус зазначив, що кількісний аналіз служив для підтвердження якісних інтерпретацій, що дозволило зменшити суб'єктивність дослідника.

Головуючий пропонує перейти до обговорення дисертації.

Рецензент Коцур В. В. відзначив, що дисертаційна робота Вельгуса В. присвячена актуальній і суспільно значущій проблемі сучасної політичної науки – дослідженню трансформацій стратегічного нарративу США щодо російсько-української війни у 2014-2025 роках. Обрана тема має важливе теоретичне й практичне значення, оскільки позиція Сполучених Штатів Америки є одним із ключових чинників міжнародної підтримки України, формування санкційної політики щодо Російської Федерації, надання військово-політичної допомоги та вироблення підходів до дипломатичного врегулювання війни.

Структура дисертації є логічною, послідовною та відповідає поставленій меті. У роботі розкрито теоретико-методологічні засади дослідження, витоки стратегічного нарративу США щодо російсько-українських відносин, особливості гібридного періоду війни 2014-2022 років та специфіку офіційного стратегічного нарративу США у повномасштабний період 2022-2025 років. Позитивної оцінки заслуговує те, що автор простежує не окремі політичні заяви, а тривалу динаміку зміни американського офіційного дискурсу.

Сильною стороною дисертації є її методологічна база. Автор поєднує політичний дискурс-аналіз, фреймовий аналіз, контент-аналіз і

корпусну лінгвістику із застосуванням програмного забезпечення Sketch Engine. Такий підхід підвищує доказовість дослідження, дає змогу працювати з великими масивами офіційних текстів і зменшує ризик надмірної суб'єктивності інтерпретацій. Важливою перевагою роботи є також широка джерельна база, що охоплює офіційні виступи, заяви, брифінги, пресконференції та стратегічні документи виконавчої влади США.

Наукова новизна дослідження полягає у цілісному хронологічному аналізі стратегічного нарративу США щодо російсько-української війни, систематизації корпусу офіційної американської риторики та застосуванні комбінованої методики аналізу стратегічних нарративів. Автор переконливо показує відмінності між підходами адміністрацій Б. Обами, Д. Трампа та Дж. Байдена, зокрема перехід від нормативно-дипломатичної парадигми до більш прагматизованих і безпекових рамок осмислення війни.

Практичне значення дисертації полягає в можливості використання її результатів для потреб української публічної дипломатії, стратегічних комунікацій, зовнішньополітичного прогнозування та адаптації української комунікаційної стратегії до змін американського політичного дискурсу.

Водночас робота має окремі дискусійні положення. Зокрема, потребують більшої деталізації технічні параметри корпусного аналізу, критерії добору текстів і принципи формування підвбірок. Окремі висновки щодо найновішого політичного періоду доцільно формулювати обережніше, як тенденції, що потребують подальшого моніторингу. Також у тексті трапляються поодинокі стилістичні й редакційні неточності, які бажано усунути під час підготовки публікацій за матеріалами дисертації.

Зазначені зауваження не знижують загальної наукової цінності роботи. Дисертація Вельгуса В. є самостійним, актуальним і завершеним науковим дослідженням, має теоретичне, методологічне та прикладне значення, відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 052 Політологія.

Рецензент Гай-Нижник П. П. вважає сформульовані дисертантом основні положення та висновки проведеного дослідження обґрунтованими. У дисертаційній роботі чітко визначена мета, на основі якої сформульовані пріоритетні завдання дослідження. Для реалізації завдань дисертантом було використаносучасний методологічний інструментарій. У дроботі збережено логічно-послідовну дослідницьку конструкцію, вдало сформульована мету та завдання дисертаційного дослідження, які обумовлюють його зміст і логіку та фокусують на очікуваних результатах. Автором дисертаційного дослідження продемонстровано належний теоретичний рівень викладання матеріалу, вміння застосовувати наукові методи пізнання об'єктивної дійсності та

аргументовано відстоювати власну наукову позицію, а також формулювати висновки.

Звернув увагу на певні недоліки, які потребують доопрацювання – варто поглибити аналіз змісту заяв американських лідерів за розпаду СРСР в контексті Москва/Київ, провести віаналіз сенсових навантажень з огляду на реал-політику США, причинно-наслідкових обумовлень, аналітики міжнародного, економічного, стратегічного тощо контексту

Разом з тим, вважаю такі недоліки допустимими з огляду на специфіку теми дисертації та обмеження встановленого для викладу дослідження обсягу. Виходячи з вищезазначеного вважаю, що тема, обрана для дисертаційного дослідження, є актуальною і перспективною.

Виконана дисертація є актуальною, сформульовані автором висновки є достатньо аргументованими, характеризуються науковою новизною. Таким чином, дисертація, представлена Вельгусом Владиславом Вячеславовичем, є самостійним завершеним науковим дослідженням, у якому отримані нові науково-обґрунтовані результати, спрямовані на вирішення наукового завдання, що має істотне значення для розвитку української науки і має усі підстави бути поданою для захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Кияк М. Т. надав розгорнуту рефлексію на роботу, відзначивши її самостійність. При цьому М. Кияк вказав на низку недопрацювань та рекомендував:

- дати чіткіше власне визначення терміну «стратегічний наратив»;
- замінити чи обґрунтувати вживання терміну «гібридний період» (2014–2022), оскільки до цього поняття у багатьох дослідників специфічне ставлення;

- додати аналіз наративів іншими гілками влади у США, а також рецепції цих наративів з боку американського суспільства;

- проаналізувати стратегічні наративи США у порівнянні з наративами РФ, України;

- обов'язково актуалізувати та змінити рекомендації на більш релевантні, додавши до переліку інших суб'єктів державної політики;

- покращити частину висновків більш глибоким аналізом.

Кондратенко О. Ю. зосередився на науковому контексті та формальних аспектах. Відзначив роботу як новаторську завдяки використанню технологій, близьких до штучного інтелекту, що є великим плюсом для сучасного PhD-дослідження. Однак, поставив під сумнів використання «системного підходу» як окремого методу, зауваживши, що наукова робота апріорі не може бути безсистемною. Порадив звернути увагу на праці українського професора А. Худолія, який багато років займається дослідженням дискурсу президентів США. О. Кондратенко вказав на те, що роботі подекуди бракує власних думок автора, що робить її схожою на компіляцію або переказ виступів президентів. Порадив не обмежувати роботу 2025 р., а довести аналіз до сьогодення, оскільки політологія – дуже динамічна наука.

Ясінська А. Ю. підтримала роботу здобувача, назвавши її якісним та самостійним дослідженням. Вважає, що дисертаційна робота В. Вельгуса є актуальним, змістовим й наукоємним дослідженням. Її сильними сторонами є структурованість, логічна хронологія викладу, наявність додатків, графіків і таблиць, а також використання спеціалізованого програмного забезпечення Sketch Engine для корпусного аналізу тексту. Особливо цінною є спроба поєднати фреймовий аналіз за адаптованою моделлю Р. Ентмана з корпусною лінгвістикою та частотно-лексичним аналізом. Це надає роботі емпіричної переконливості й відрізняє її від суто описових досліджень.

Позитивно оцінюю також структуровану й достатньо деталізовану наукову новизну, всеохопний огляд методологічних підходів, а також прагнення автора систематизувати матеріал через кількісні індикатори фреймів і якісні таблиці за моделлю Ентмана. Логіка побудови роботи загалом переконлива: від теоретико-методологічних засад – до аналізу витоків американського наративу, гібридного періоду 2014–2022 років і етапу повномасштабної війни 2022–2025 років.

Водночас робота потребує окремих доопрацювань. Передусім бажано уточнити формулювання пункту 2.2. Стратегії національної безпеки США у довоєнний період у змісті, оскільки вислів «довоєнний період» потребує конкретизації. Варто лаконічніше (менш обширно) сформулювати перше завдання дослідження, виправити мовно-стилістичні помилки, русизми, повтори й технічні огріхи.

Окремої уваги потребує термінологічна чіткість. У роботі активно використовуються поняття «наратив», «стратегічний наратив», «фрейм», «підфрейм», «дискурс», «риторика», «комунікативна стратегія», «ідеологема», «наративна конструкція». Доцільно на початку дослідження чітко показати їхню ієрархію та функціональне розмежування. Наприклад: стратегічний наратив – макрорівень аналізу; фрейми – структурні елементи наративу; підфрейми – тематичні уточнення тощо. Також варто чіткіше описати процедуру кодування фреймів і пояснити, за яким принципом автор відносив той чи інший індикатор саме до відповідного фрейму.

Загалом зазначені зауваження мають переважно редакційний, технічний і уточнювальний характер та не знижують наукової цінності дослідження. Робота є актуальною, цікавою та має виразний аналітичний потенціал.

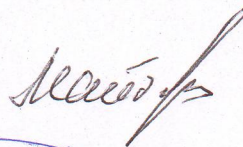
Вельгус В. В. подякував усім учасникам обговорення за зауваження та рекомендації, пообіцявши додати до фінального варіанту дисертації більшу частину з тих, які вклатимуться у дизайн дослідження.

УХВАЛИЛИ: Визнати дисертаційну роботу В. Вельгуса на тему *«Трансформації стратегічного наративу США стосовно російсько-української війни 2014–2025»* подана на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки зі спеціальності 052 Політологія, такою, що відповідає

вимогам, що ставляться до кваліфікаційних робіт такого рівня як за постановкою проблеми, так і за методикою її вирішення і за новизною отриманих наукових результатів, за теоретичною і прикладною значимістю. Робота повністю відповідає освітньо-науковим програмам Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, виконана у рідній дослідницькій спрямованості. Рекомендую вченій раді інституту створити одноразову раду із захисту дисертацій для захисту дисертації В. Вельгуса на тему «Трансформації стратегічного нарративу США стосовно російсько-української війни 2014–2025».

Пропонований склад ради: д.і.н. Ю. О. Ніколаєць (голова), д.і.н. В. В. Коцур, д.і.н. П. П. Гай-Нижник, д.політ.н., завідувач кафедри міжнародних відносин та стратегічних студій Національного університету "Київський авіаційний інститут" Н. Ф. Ржевська, д.політ.н., професор кафедри міжнародної інформації Інституту міжнародних відносин Київського національного університету ім. Т. Шевченка Н. О. Піпченко.

Голова засідання



О. М. Майборода

Секретар



А. Ю. Ясінська